

พรรคคอมมิวนิสต์มลายา:
ตั้งแต่การก่อตั้งพรรคจนถึงการตัดสินใจเข้าร่วมเจรจาสันติภาพ

เมลิษา อับดุลละห์¹

Received: October 4, 2022

Revised: December 7, 2022

Accepted: February 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาความเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (พคม.) ตั้งแต่การก่อตั้งพรรค จนกระทั่งพรรคตัดสินใจเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพในปี 1989 รวมถึงนำเสนอและวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสอดคล้องและความขัดแย้งระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับพคม. ที่ถูกระบุในเอกสารของพรรค หนังสือชีวประวัติของอดีตผู้นำและสมาชิกพรรค หนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจความเคลื่อนไหวของพรรค รวมถึงข้อถกเถียงและข้อจำกัดของพรรคในภาพกว้าง จากการศึกษาพบว่าประวัติความเป็นมาจากข้อมูลที่พบในเอกสารของพรรค อดีตผู้นำและสมาชิกพรรคกับข้อมูลจากนักประวัติศาสตร์มลายาในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังคงมีความคลุมเครือ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พรรคมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านญี่ปุ่นที่เข้ามายึดครองมลายา ดังนั้นเมื่อสงครามจบลงพรรคจึงสามารถเคลื่อนไหวอย่างเปิดเผยควบคู่กับการเคลื่อนไหวใต้ดิน รวมถึงสนับสนุนให้มีการประท้วงนัดหยุดงาน จนได้รับการสนับสนุนจากชาวจีนในมลายาเป็นจำนวนมาก แต่การเคลื่อนไหวของพรรคก็นำไปสู่เหตุการณ์ที่ทำให้รัฐบาลอังกฤษในมลายาตัดสินใจประกาศภาวะฉุกเฉินในปี 1948 การประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นประเด็นที่การศึกษาครั้งนี้พบว่าถูกตั้งข้อสังเกตจนเกิดการถกเถียงกันระหว่างนักวิชาการว่ามีความเป็นไปได้ที่ พคม. เป็นเพียงข้ออ้างที่รัฐบาลอังกฤษในมลายาใช้เพื่อสกัดกั้นแรงต่อต้านจากกลุ่มฝ่ายซ้ายที่เป็นชาวมลายูในมลายา อย่างไรก็ตามก็ตีพรรคจำเป็นต้องย้ายฐานที่มั่นเข้าไปในป่าลึกและเคลื่อนไหวในลักษณะการก่อความไม่สงบเพื่อต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษ การทำสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบของกองทัพอังกฤษทำให้พรรคต้องค่อย ๆ ถอยฐานที่มั่นเข้ามาในเขตชายแดนมลายา-ไทย และตัดสินใจยุติการเคลื่อนไหวในปี 1959 แต่ในปี 1961 พรรคตัดสินใจกลับมารื้อฟื้นการต่อสู้อีกครั้งโดยใช้พื้นที่เขตชายแดนมลายา-ไทยเป็นฐานที่มั่น และพยายามส่งกองกำลังบางส่วนกลับไปมลายออย่างต่อเนื่องแต่ไม่ประสบความสำเร็จ จนท้ายที่สุดพรรคตัดสินใจเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพกับรัฐบาลมาเลเซีย โดยมีรัฐบาลไทยเป็นตัวกลางการเจรจาในปี 1989

คำสำคัญ: พรรคคอมมิวนิสต์มลายา, มลายา, ภาวะฉุกเฉินในมลายา, ความเคลื่อนไหว, สงครามโลกครั้งที่ 2

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: maylisa1335@gmail.com

The Communist Party of Malaya: From founding to decision to join peace talks

Maylisa Abdulloh²

Received: October 4, 2022

Revised: December 7, 2022

Accepted: February 27, 2023

Abstract

This article examines the Communist Party of Malaya (CPM) from its founding to the party's decision to join the peace talks in 1989. The article also presents and analyzes the consistencies and conflicts between information from CPM documents, books by former CPM leaders, books, academic articles, dissertations, and related research to understand the overall CPM movement including its controversies and limitations. The study found that there are some inconsistencies between the information in party documents, former CPM leaders and party members' books and that recorded by some scholars and historians. Issues about the pre-war period need to be discussed, especially in relation to the founding of the party. During World War 2, the party played an important role in resisting the Japanese invasion of Malaya. After the war, the party was able to move openly, but also operated underground movements, including supporting protests and strikes, until it received greater support from the Chinese in Malaya. However, the movement led to the British government in Malaya declaring a state of emergency in 1948. The proclamation of the Malayan state of emergency is an issue that is examined in this study. It is possible that the CPM was used as a pretext by the British government to curb the resistance of Malay left groups. However, the party had to move its base into the deep jungle and use insurgency operations to fight against the British government. The British counterinsurgency forced the party to retreat to the Malaya-Thai border and it was decided to halt the movement in 1959. In 1961, the party decided to resume the battle and use the Malaya-Thai border area as a base, repeatedly but unsuccessfully attempting to send troops to Malaya. In 1989, the party joined peace talks with the Malaysian government using the Thai government as a mediator.

Keywords: Communist Party of Malaya, Malaya, Malayan emergency, movement, World War 2.

² Affiliation: Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.

E-mail: maylisa1335@gmail.com

1. บทนำ

พรรคคอมมิวนิสต์มลายาหรือ พคม. (Communist Party of Malaya: CPM) พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมและต้องการเรียกร้องเอกราชของมลายาจากรัฐบาลอังกฤษ สมาชิกส่วนใหญ่ของพรรคประกอบด้วยชาวจีนในมลายาที่ตื่นตัวในลัทธิมากซ์-เลนิน และได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน (CPM document, 1986c, p. 2) การขยายตัวของ พคม. ในมลายาโดยเฉพาะช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถือเป็นส่วนหนึ่งของการแพร่กระจายลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามเย็น หลังสงครามจบลงไม่นานเกิดการจลาจลของคอมมิวนิสต์ในหลายพื้นที่ทั้งเวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและมลายา ทำให้รัฐบาลอังกฤษในฐานะเจ้าอาณานิคมในมลายาที่เพิ่งกลับมารื้อฟื้นการปกครองของตน ไม่เพียงหวาดระแวงพลังที่อาจลุกขึ้นมาทำการต่อต้านของกลุ่มชาตินิยมและกลุ่มฝ่ายซ้ายต่าง ๆ แต่ยังคงตระหนักว่าการขยายตัวของคอมมิวนิสต์อาจส่งผลกระทบต่อการรักษาอำนาจของอังกฤษในมลายา อีกทั้งอังกฤษต้องมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการป้องกันและสกัดกั้นไม่ให้เกิดการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามทฤษฎีโดมิโน (Hyam, 2006, p. 159) ดังนั้น พคม. จึงถูกประกาศให้เป็นพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมาย และถือเป็นการประกาศอย่างเป็นทางการว่า พคม. เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐจนนำไปสู่การประกาศสงครามหรือที่รู้จักในชื่อ ‘ภาวะฉุกเฉินในมลายา’

บทบาทและความสำเร็จของกองทัพอังกฤษในการรับมือกับสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบกับ พคม. จึงเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกมาเป็นกรณีศึกษาและได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในกองทัพที่มีประสพการณ์มากที่สุดในการทำสงครามที่ต้องเผชิญอยู่ในรูปแบบของสงครามปฏิวัติหรือสงครามนอกแบบ เป็นส่วนให้การกล่าวถึงประวัติศาสตร์ พคม. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันต่างให้ความสนใจประเด็นเกี่ยวกับ พคม. ในฐานะที่เป็นกลุ่มที่เห็นต่างจากรัฐ ต้องการล้มล้างการปกครองของจักรวรรดินิยมอังกฤษในมลายาและทำการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้น (Sunderland, 1964; Thompson, 1966; Komer, 1972; Clutterbuck, 1973; Nagl, 2005; Hack, 2009; Surachart, 2007, 2008; Comber, 2008, 2015; Ramakrishna, 2001, 2002) หัวข้อการศึกษาเกี่ยวกับ พคม. ที่ได้รับการตีพิมพ์มากที่สุดเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการรับมือของรัฐบาลอังกฤษในมลายา โดยเฉพาะการศึกษาการรับมือในการทำสงครามที่ประสบความสำเร็จในการปราบปราม พคม. ของกองกำลังอังกฤษ จนทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับ พคม. ถูกกล่าวถึงประปรายและเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านความมั่นคง

ในขณะทำงานซึ่งเป็นบันทึกประวัติศาสตร์การต่อสู้ของ พคม. ที่ถูกนำเสนอในเอกสารของพรรค เช่น เรื่อง *Perjalanan yang cemerlang 1930-1980* อธิบายเพียงความเคลื่อนไหวของพรรคในภาพกว้าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงใหญ่ ๆ ประกอบด้วยช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงที่พรรคทำการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นและให้การสนับสนุนจีนแผ่นดินใหญ่ ช่วงการต่อสู้อย่างสันติหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และช่วงสงครามปลดปล่อยแห่งชาติเพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษ จนถึงสิ้นสุดการเคลื่อนไหว (CPM Document, 1981) นอกเหนือจากนี้ความเคลื่อนไหวของพรรคยังถูกอธิบายจากมุมมองของอดีตผู้นำพรรคที่นำเสนอประเด็นการต่อสู้ของผู้มีระดับสูงและสมาชิกที่เข้าร่วมขบวนการในแง่มุมต่าง ๆ (Chin Peng et al., 2003; Suthachai, 2014; Cik Dat, 2005; Cik Dat, 2009; Suriani, 2006; On, 2005; Indrajaya, 2014; Lamry, 2008; Chin & Hack, 2004) ถือเป็นงานที่ผู้เขียนเห็นว่าสามารถสะท้อนอุดมการณ์ ความตั้งใจในการเรียกร้องเอกราช รวมไปถึงการเคลื่อนไหวของอดีตกลุ่มการเมืองฝ่ายซ้ายในมลายาที่ตัดสินใจเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ พคม. ภายหลังรัฐบาลอังกฤษในมลายาปราบปรามกลุ่มผู้เห็นต่างในปี 1948

หากแต่งานที่กล่าวมาข้างต้นให้ความสำคัญเพียงกับข้อมูลจากฝ่าย พคม. ที่ยึดโยงกับประสบการณ์และชีวิตส่วนตัวของอดีตผู้นำพรรคแต่ละคนมากกว่าการอธิบายประวัติความเป็นมา ข้อถกเถียงและข้อจำกัดบางประการของพรรคที่นักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ในปัจจุบันให้ความสนใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างความเข้าใจต่อการเคลื่อนไหวของพรรคได้

ชัดเจนขึ้น บทความนี้จึงต้องการนำเสนอและสร้างความกระจ่างต่อความเคลื่อนไหวของ พคม. ตั้งแต่การก่อตั้งพรรค จนกระทั่งพรรคตัดสินใจเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพในปี 1989 ในภาพกว้าง รวมถึงนำเสนอและวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสอดคล้องและความขัดแย้งระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับ พคม. ที่ถูกนำเสนอในเอกสารของพรรค หนังสือชีวประวัติของอดีตผู้นำและสมาชิกพรรค หนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจความเคลื่อนไหวโดยรวม รวมถึงข้อถกเถียงและข้อจำกัดของพรรค

2. ความเคลื่อนไหวของ พคม. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

การศึกษาเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นในการก่อตั้งและความเคลื่อนไหวในช่วงแรกของคอมมิวนิสต์ในมลายา ยังคงเป็นประเด็นที่นักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และอดีตผู้นำพรรคต่างชี้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวยังถือเป็นระยะที่คอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังก่อรากสร้างฐาน ต้องประสบปัญหาทางการเงิน การหาสมาชิก ทรัพยากร อุปสรรคทางภูมิศาสตร์ ภาษา และถูกแผ่เงาเงาจากรัฐบาลอาณานิคม จนทำให้หลักฐานต่าง ๆ กระจุกกระจายและเสียหายเป็นจำนวนมาก (Yong, 1991, pp. 625-626) ดังนั้นจึงยังไม่อาจสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าแหล่งข้อมูลใดนำเสนอประวัติการก่อตั้งพรรคได้ถูกต้องที่สุดภายใต้ข้อจำกัดข้างต้น

เนื้อหาในส่วนนี้นำเสนอข้อมูลจากหยง (Yong, 1991) นักประวัติศาสตร์ที่เขียนถึงความเคลื่อนไหวและวิวัฒนาการของคอมมิวนิสต์ในมลายาตั้งแต่ปี 1919 ถึงปี 1930 ประเด็นสำคัญของเนื้อหาจากการสัมภาษณ์อดีตสมาชิก พคม. ยุคแรกที่ทำให้การเคลื่อนไหวในมลายา ควบคู่กับการนำเสนอข้อมูลประวัติศาสตร์การก่อตั้งพรรคจากเอกสารของ พคม. หนังสือชีวประวัติของจินเป็ง เลขาธิการพรรคและงานของเจ๊ะดะ อันยัง อับดุลเลาะห์ (Cik Dat Anjang Abdullah) ผู้นำระดับสูงของพรรค จากการศึกษาพบว่าเอกสารพรรคและผู้นำพรรคทั้ง 2 คนระบุข้อมูลที่แตกต่างจากหยงเล็กน้อย โดยยึดโยงจากความทรงจำของโฮจิมินห์ ตัวแทนองค์การคอมมิวนิสต์สากลที่เดินทางมาสถาปนาพรรคคอมมิวนิสต์ในมลายา ในระยะหลังประวัติศาสตร์การก่อตั้ง พคม. ถูกนำกลับมาศึกษาอีกครั้งจาก Hara และ Hirohide โดยใช้เอกสารจากองค์การคอมมิวนิสต์สากล ซึ่งถือเป็นข้อมูลชุดใหม่ที่ช่วยคลายข้อสงสัยหลายประการต่อผู้ที่ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์การก่อตั้งคอมมิวนิสต์มลายาในช่วงแรกเริ่มได้อย่างมีนัยสำคัญ

งานของหยง (Yong, 1991) หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์การก่อตั้งคอมมิวนิสต์ในมลายา เสนอว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มแทรกซึมเข้าสู่มลายาในฐานะอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นครั้งแรก โดยกลุ่มปัญญาชนอนาธิปไตยชาวจีนจำนวนหนึ่งที่เดินทางมาถึงมลายา มีโอกาสเข้าทำงานในตำแหน่งครูโรงเรียนสอนภาษาจีนและนักข่าวในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 คนกลุ่มนี้เริ่มเผยแพร่ทั้งลัทธิอนาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ หรือที่รู้จักกันในชื่อลัทธิคอมมิวนิสต์แบบอนาธิปไตย (anarcho-communism) เข้าสู่มลายา มีแนวคิดต่อต้านอำนาจเผด็จการและระบบทุนนิยม สนับสนุนเสรีภาพของประชาชนที่ต้องไม่ถูกจำกัดหรือถูกควบคุม ส่งเสริมอุดมการณ์คอมมิวนิสต์แบบยูโทเปีย และเห็นว่าการปฏิวัติทางสังคมที่รุนแรง มีมวลชนเข้าร่วมจำนวนมากเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมได้ (Yong, 1997, pp. 625-626) ในขณะที่วรรณกรรมเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์จากจีนถูกนำเข้ามาในมลายาตั้งแต่ช่วงเดือนกันยายน ปี 1921 เป็นต้นมา ในปี 1923 กลุ่มคอมมิวนิสต์จีนที่ยึดแนวทางการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนโครงสร้างความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมได้เดินทางมาถึงกัวลาลัมเปอร์และประสบความสำเร็จในการจัดตั้งหน่วยคอมมิวนิสต์แห่งแรกในมลายาอย่างไม่เป็นทางการ รายงานของรัฐบาลอังกฤษในปี 1925 ประมาณการว่าสมาชิกกลุ่มอนาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในมลายาขณะนั้นมีจำนวนเพียง 50 คน ซึ่งยังไม่เป็นภัยคุกคามต่อการปกครอง

ของอังกฤษในมลายา คนกลุ่มนี้ถือเป็นคนกลุ่มแรกที่เผยแพร่แนวคิดคอมมิวนิสต์และสังคมนิยมไปยังชาวจีนที่อาศัยอยู่ในมลายา (Yong, 1991, pp. 629-633)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อดีตผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์ในมลายายุคแรกของหยง (Yong, 1991) ยังชี้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนหรือ พคจ. (Communist party of China: CCP) ได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับภูมิภาคหรือสาขาหนานหยาง (Nanyang Regional Committee: NRC) ขึ้นในเดือนตุลาคม ปี 1926 ต่อมาถูกเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการท้องถิ่นหนานหยาง (Nanyang Local Committee: NLC) ในเดือนเมษายน ปี 1927 ในขณะที่คณะกรรมการเฉพาะกาลหนานหยางถูกจัดตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ปี 1928 (Yong, 1997, pp. 67-99) ในปีเดียวกันนี้ยังถือเป็นการเคลื่อนไหวครั้งประวัติศาสตร์ของคอมมิวนิสต์ในมลายา เนื่องจากการเปิดรับสมัครประชาชนในมลายาที่ไม่ใช่ชาวจีนเข้าเป็นสมาชิกเป็นครั้งแรก หากแต่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง (Yong, 1991, p. 642) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากระแสความนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์จะไม่ได้รับการตอบรับอย่างล้นหลามจากมวลชนเชื้อชาติอื่นนอกจากชาวจีนในมลายา แต่พรรคคอมมิวนิสต์ในมลายาก็ถูกสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการในอีก 2 ปี ถัดมา โดยข้อมูลจากหยงระบุว่าพรรคน่าจะถูกจัดตั้งขึ้นระหว่างช่วงต้นเดือนถึงกลางเดือนเมษายนปี 1930 (Yong, 1997, pp. 128-147) แต่งานข้างต้นก็ยังไม่สามารถยืนยันวันเวลาในการจัดตั้งพรรคที่แน่ชัดได้

ในขณะที่ จินเป็ง เลขาธิการของ พคม. อ้างข้อมูลจากการสอบถามโฮจิมินห์ และได้รับการยืนยันว่าคอมมิวนิสต์จีนสาขาทะเลจีนใต้หรือหนานหยางในสิงคโปร์ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1927 (Suthachai, 2014, pp. 8-9) เพื่อทำการเคลื่อนไหวและเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดตั้งองค์กรคอมมิวนิสต์ที่ครอบคลุมทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงคอมมิวนิสต์ในสยาม ทั้งจินเป็งและ เจ๊ะตะ อันยัง อับดุลเลาะห์ (Cik Dat Anjang Abdullah) หนึ่งในผู้นำการเมืองของพรรคระบุในหนังสือชีวประวัติของพวกเขาว่า พรรคคอมมิวนิสต์มลายาเป็นพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษและต้องการเรียกร้องเอกราชของมลายา ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์จีนสาขาทะเลจีนใต้ในวันที่ 30 เมษายน ปี 1930 โดยมีโฮจิมินห์ในฐานะตัวแทนองค์การคอมมิวนิสต์สากลเดินทางมาร่วมงาน (Cik Dat, 1998, pp. 7-13; Suthachai, 2014, pp. 8-9) ซึ่งข้อมูลข้างต้นต่างสอดคล้องกับชุดข้อมูลที่ระบุในเอกสารของพรรคด้วยเช่นกัน (CPM document, 1986c, p. 1)

ข้อมูลอีก 2 ชุดที่อ้างอิงจากเอกสารขององค์การคอมมิวนิสต์สากลหรือโคมินเทิร์น (Communist International: Comintern) จากหอจดหมายเหตุในประเทศรัสเซีย (Russian State Archive for Socio-Political History: RSASPH) ของฟูจิโอะ ฮาระ (Fujio Hara) (Hara, 2016) และคุริฮาระ ฮิโรฮิเดะ (Kurihara Hirohide) (Hirohide, 2005) เป็นข้อมูลชุดใหม่ที่ช่วยสร้างความเข้าใจต่อประเด็นสำคัญหลายประการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การก่อตั้งคอมมิวนิสต์มลายาในช่วงแรกเริ่มให้ครบถ้วนมากขึ้น ฮาระ (Hara, 2016) ระบุข้อมูลที่ต่างจากหยง (Yong, 1991) โดยเสนอว่า พคจ. ได้ก่อตั้งคอมมิวนิสต์สาขาหนานหยางขึ้นตั้งแต่ปี 1925 แล้ว ส่วน NLC ถูกจัดตั้งขึ้นในปี 1926 และในปี 1927 มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกาลหนานหยางขึ้นเป็นครั้งแรก (Hara, 2016, p. 12) ในขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การก่อตั้ง พคม. ในงานของฮิโรฮิเดะระบุประเด็นที่สอดคล้องกับฮาระว่า พคจ. ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของโคมินเทิร์นได้จัดตั้งคอมมิวนิสต์สาขาหนานหยางขึ้นตั้งแต่ปี 1925 ส่วนคณะกรรมการเฉพาะกาลหรือ NCP ถูกจัดตั้งขึ้นก่อนปี 1927 แล้ว (Hirohide, 2005, pp. 55, 56, 103, 104; Hara, 2016, p. 12) ขณะเดียวกันข้อมูลสำคัญที่ได้จากเอกสารโคมินเทิร์นในงานของฮาระกลับเสนอประเด็นการจัดตั้งพรรคที่แตกต่างจากงานของหยง เอกสาร พคม. และหนังสือของผู้นำพรรคทั้ง 2 คน ว่ามีความเป็นไปได้ที่พรรคจะถูกสถาปนาขึ้นตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม ปี 1930 อีกทั้งยังระบุเพิ่มเติมว่า พคม. เป็นพรรคการเมืองที่เป็นอิสระจาก NLC และในช่วงเวลาดังกล่าวพรรคมีสมาชิกกว่า 1,500 คนแล้ว (Hara, 2016, pp. 34-35)

นอกจากนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับ พคม. หลังการก่อตั้งพรรคจนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ถูกบันทึกในเอกสารโคมินเทิร์นยังแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหว ภารกิจพื้นฐาน และความสัมพันธ์ของพรรคกับ พคจ. ได้พอสังเขป จากงานของ Hara ชี้ว่า

พรรคเห็นว่าการเคลื่อนไหว เช่น การนัดหยุดงานทั่วไป การก่อการจลาจลด้วยอาวุธเป็นเรื่องจำเป็น แต่ในช่วงเวลาดังกล่าว สถานะของพรรคยังอ่อนแอ เนื่องจากต้องประสบกับความยากลำบากในการติดต่อระหว่างชาวมาเลย์และชาวอินเดียในมลายา อีกทั้งพรรคยังประสบปัญหาการโฆษณาชวนเชื่อ (Hara, 2016, pp. 60-61) ต่อมาในปี 1933 พคม. ได้ประกาศภารกิจพื้นฐานของพรรคว่าเป็นการล้มล้างการปกครองของจักรวรรดินิยมอังกฤษ ระบบทุนนิยมและระบบศักดินาแบบสุลต่านของมลายา เพื่อจัดตั้งรัฐบาลกรรมกร-ชาวนาขึ้น ในขณะที่เดียวกันพรรคก็ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับ พคจ. ตลอดมา ระหว่างช่วงปี 1935 ถึงปี 1937 พรรคทำการเคลื่อนไหวต่อต้านจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในจีน เพื่อเสริมสร้างขบวนการรักชาติของชาวจีนโพ้นทะเลและปรับปรุงขบวนการมวลชนในมลายา (Hara, 2016, pp. 81-98) เงื่อนไขข้างต้นยังถือเป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นของพรรคในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย

3. ความเคลื่อนไหวของ พคม. ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พคม. เคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นที่เข้ามายึดครองมลายาเป็นเวลา 3 ปี 8 เดือน (CPM document, 1986a, p. 8; CPM document, 1986d, p. 2) และหันไปทำข้อตกลงร่วมกับกองกำลังทหารอังกฤษในมลายา จนสามารถจัดตั้งกองกำลังผสมหรือกองทัพประชาชนมลายาต่อต้านญี่ปุ่น (The Malayan People's Anti-Japanese Army: MPAJA) ขึ้นมาได้ กองกำลังดังกล่าวถูกฝึกฝนให้คุ้นเคยกับการรบในป่าและการใช้อาวุธสมัยใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนจาก “หน่วย 136” ของอังกฤษ MPAJA จึงถือเป็นกองกำลังที่ทำการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นด้วยอาวุธที่ใหญ่ที่สุดและมีองค์กรจัดตั้งเข้มแข็งที่สุดในมลายาขณะนั้น (Barber, 1973, pp. 31-32; On, 2005, pp. 9-10)

การโจมตีของญี่ปุ่นในมลายาเริ่มขึ้นหลังจากฐานทัพเรือของสหรัฐที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ถูกโจมตีในวันที่ 8 ธันวาคม ปี 1941 ประมาณ 4 ชั่วโมง กองทัพของญี่ปุ่นนำโดยพลโทยามาชิตะ (Lt. Gen. Yamashita) ได้ยกพลขึ้นบกที่โกตาบารู ชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐกลันตันและจังหวัดสงขลาของประเทศไทยซึ่งเป็นทางเหนือของโกตาบารูก่อนมุ่งตรงไปยังขางลูนในรัฐเคดาห์ทันที เพื่อเข้ายึดครองพื้นที่ต่าง ๆ ในมลายาและทำการโจมตีกองกำลังอังกฤษ ซึ่งไม่มีศักยภาพในการตอบโต้ กองทัพญี่ปุ่นกลับ อีกทั้งอังกฤษยังไม่มีแนวร่วมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการต่อต้านการโจมตีของญี่ปุ่นและขาดแคลนอาวุธยุทโธปกรณ์สำหรับการสู้รบ จนต้องถอยทัพออกไปทางชายฝั่งตะวันตกของมลายา (Chapman, 1950, pp. 14-18)

ซูเรียนี อับดุลละห์ (Suriani Abdullah) (Suriani, 2006, pp. 16, 43) หนึ่งในผู้นำของ พคม. ระบุว่า ในช่วงที่ญี่ปุ่นเริ่มเข้ามารุกรานมลายาพรรคพยายามติดต่อรัฐบาลอังกฤษ ขอให้ระดมมวลชนและกองกำลังของอังกฤษในมลายา รวมถึงขอให้รัฐบาลปล่อยตัวนักโทษทางการเมืองของพรรคที่ถูกคุมขังจำนวนกว่า 200 คน เพื่อร่วมต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นหลายครั้ง ก่อนที่รัฐบาลอังกฤษจะตัดสินใจทำข้อตกลงในวันที่ 18 ธันวาคม ปี 1941 ข้อตกลงข้างต้นถือเป็นความร่วมมือทางทหารต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นในมลายาระหว่าง พคม. กับกองกำลังอังกฤษ เพื่อส่งสมาชิกพรรคจำนวน 165 คน ไปยังฐานที่มั่นของกองทัพอังกฤษประจำสิงคโปร์ ที่จัดตั้งและบริหารโดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษของอังกฤษในตะวันออก ทำการฝึกและซ้อมรบในแบบกองโจร ปฏิบัติการดังกล่าวเริ่มขึ้นในวันที่ 21 ธันวาคม ปี 1941 และยุติลงเมื่อรัฐบาลอังกฤษในมลายายอมจำนนต่อญี่ปุ่นในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ปี 1942 (On, 2005, p. 8)

เข่ง (Kheng, 2012, pp. 57-59) นักวิชาการที่ศึกษาการเคลื่อนไหวของ พคม. และ อินทรายา อับดุลละห์ (Indrajaya Abdullah, 2014, pp. 4-7) อดีตสมาชิก พคม. เสนอว่าการตัดสินใจต่อต้านญี่ปุ่นของพรรคได้รับอิทธิพลจากขบวนการกู้ชาติและแนวคิดต่อต้านญี่ปุ่นในจีนตั้งแต่ปี 1937 อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ของพรรค

ประกอบด้วยชาวจีนที่สนใจและตื่นตัวในลัทธิมากซ์-เลนิน และมีความเกี่ยวเนื่องกับการขยายตัวของพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน ในขณะเดียวกัน กลยุทธ์การรบแบบกองโจรที่กองกำลังของพรรคใช้ในสงครามครั้งนี้ยังได้รับการถ่ายทอดมาจากประสบการณ์สงครามกองโจรต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศจีน เพียงแต่นำมาปรับให้เข้ากับความเป็นมลายา ในปี 1943 พคม. ประกาศนโยบายพรรคที่ให้ความสำคัญกับการขับไล่ฟาสซิสต์ญี่ปุ่นออกจากแหลมมลายูและมุ่งจัดระเบียบ MPAJA ให้เป็นกองกำลังหลักในการป้องกันประเทศขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ในประกาศดังกล่าวยังระบุว่าพรรคจะให้ความร่วมมือกับสหภาพโซเวียตและจีนเพื่อรักษาเอกราชของกลุ่มชนที่ถูกกดขี่ในตะวันออกไกล (Comber, 2018, p. 111) ดังนั้นพรรคและกองบัญชาการอังกฤษประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South-East Asia Command: SEAC) จึงทำข้อตกลงร่วมกันอีกครั้งในวันที่ 31 ธันวาคม ปี 1943 ใจความสำคัญของข้อตกลงระบุว่า MPAJA จะให้ความช่วยเหลือกองกำลังของฝ่ายสัมพันธมิตรที่นำโดยอังกฤษยึดมลายาจากญี่ปุ่น เพื่อตอบแทนอังกฤษที่ช่วยจัดหาเครื่องแบบ ยารักษาโรค อาวุธยุทโธปกรณ์และให้การสนับสนุนทางการเงินต่อพรรคตลอดมา (On, 2005, p. 21) จากข้อตกลงข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กองกำลังของ พคม. ถือเป็นอีกหนึ่งกองกำลังสำคัญของฝ่ายสัมพันธมิตรที่ต่อสู้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ในภูมิภาคนี้

อย่างไรก็ดี ในช่วงแรกของการจัดตั้งกองกำลัง สมาชิก MPAJA ทั้งหมดมาจากผู้ที่จบหลักสูตรการรบพิเศษจากโรงเรียนของอังกฤษในสิงคโปร์ โดยในช่วงเวลาดังกล่าว MPAJA ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งเพียง 4 กรมเท่านั้น นอกจากนี้ ในช่วงปีแรกหลังการจัดตั้งกองกำลัง พรรคยังต้องประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร ผู้นำที่มีความสามารถและกองกำลังไม่ได้รับการฝึกเพียงพอทำให้ขาดประสิทธิภาพในการรบแบบกองโจร จนสมาชิกจำนวนเกือบ 1 ใน 3 ถูกกองทัพญี่ปุ่นโจมตีเสียชีวิต ต่อมาในช่วงกลางปี 1943 ถึงปี 1944 MPAJA ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงองค์กร โดยเฉพาะการแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหาร ระบบสื่อสารและการฝึกกองกำลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความช่วยเหลือบางส่วนจากรัฐบาลอังกฤษ จนสามารถขยายขนาดองค์กรให้ใหญ่ขึ้นได้ ในช่วงปลายของเดือนสิงหาคมปี 1945 MPAJA ประสบความสำเร็จในการขยายองค์กรจัดตั้งมากถึง 8 กรม ประจำการในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วมลายา (Kheng, 2012, p. 62)

เอกสารของพรรคยังระบุว่าในช่วงท้ายของสงคราม MPAJA มีผู้สนับสนุนมากถึง 45,000 คน มีสมาชิกประมาณ 10,000 คน ท้ากรต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นมากกว่า 340 ครั้ง (CPM document, 1986a, p. 8) เมื่อสงครามสิ้นสุดลง MPAJA ถูกปลดประจำการอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ธันวาคม ปี 1945 หากแต่รัฐบาลอังกฤษกลับพบรายงานว่า พคม. ได้สร้างกองกำลังลับที่ประกอบด้วยอดีตสมาชิก MPAJA กว่า 4,000 คน พร้อมอาวุธที่ยึดจากทหารญี่ปุ่นและอาวุธบางส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพอังกฤษแต่ไม่ได้ส่งคืนในช่วงที่ถูกปลดประจำการ (Comber, 2018, pp. 114-115) เมื่อประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นในปี 1948 อดีตสมาชิก MPAJA หลายคนก็คาดว่าเป็นกองกำลังลับของ พคม. ถูกกองกำลังอังกฤษสังหาร จับกุม และถูกเนรเทศกลับไปประเทศจีน สมาชิกที่เหลือจึงตัดสินใจต่อสู้ด้วยอาวุธและเข้าไปตั้งฐานที่มั่นในป่า อาศัยการสู้รบแบบกองโจรและทักษะที่สั่งสมจากการทำสงครามกับกองทัพญี่ปุ่น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการต่อสู้ต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษต่อไปตามอุดมการณ์เดิม (On, 2005, pp. 74-75)

4. ความเคลื่อนไหวของ พคม. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พคม. ถือเป็นกำลังสำคัญในการต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น เช่นเดียวกับคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองบัญชาการตะวันออกเฉียงใต้ของฝ่ายตะวันตก จนสามารถตั้งหน่วยรบที่มีกำลังเข้มแข็งเข้าไปควบคุมความเคลื่อนไหวของประชาชนในการต่อต้านญี่ปุ่น มีอำนาจและอิทธิพลต่อประชาชนทุกชนชั้นในเวลานั้น เมื่อสงคราม

สิ้นสุดลง MPAJA และ พคม. ถือว่าพรรคเป็นผู้ชนะอย่างชอบธรรม เนื่องจากเข้าไปพัวพันอย่างมีนัยสำคัญในสมัยสงคราม (Kheng, 2012, pp. 18-19) การเคลื่อนไหวในช่วงดังกล่าวยังเป็นเงื่อนไขให้พรรคได้รับการยกย่องและยอมรับจากทั้งรัฐบาลอังกฤษและได้รับการสนับสนุนจากมวลชน จนสามารถจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำการเคลื่อนไหวอย่างเปิดเผยเพื่อหาแนวร่วมและการสนับสนุนจากประชาชนได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับปัจจัยของสภาพสังคมหลังสงคราม ความยากจนและการถูกกดขี่จากผู้ได้เปรียบทางสังคมทำให้ง่ายต่อการโน้มน้าวและแพร่กระจายลัทธิคอมมิวนิสต์

ในขณะเดียวกันไล เต็ก (Lai Tek) เลขาธิการพรรคในช่วงนั้นได้รับการแนะนำจาก พคจ. ให้ตัดสินใจดำเนินแนวทางการต่อสู้แบบ *เปิดและถูกกฎหมาย* และประจวบเหมาะกับช่วงเวลาที่มีรัฐบาลอังกฤษในมลายาให้การรับรองว่า พคม. จะได้รับอนุญาตให้มีส่วนร่วมในการวางแผนทางการเมืองในมลายา ดังนั้นพรรคจึงตัดสินใจเลื่อนการเคลื่อนไหวที่รุนแรงออกไป และหันไปใช้แนวทาง ‘การก่อวินาศกรรมอย่างสงบ’ แทน (Andaya & Watson, 2014, pp. 449-457) อย่างไรก็ตาม พคม. ยังคงแสดงจุดยืนและแนวโน้มการเคลื่อนไหวของพรรคในอนาคต ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษ ในเดือนมกราคม ปี 1945 พรรคได้รวบรวมบทวิเคราะห์สถานการณ์ระหว่างประเทศและบันทึกไว้ในแผนการการปฏิวัติมลายาระบุใจความสำคัญว่า พคม. คือ พรรคการเมืองเพียง 1 เดียว ที่เป็นผู้นำในการปฏิวัติมลายาตลอดมา ถึงแม้ว่าอังกฤษและสหรัฐฯ จะมีความน่าเชื่อถือในแง่การต่อต้านญี่ปุ่น แต่ก็ไม่สามารถทำให้นโยบายต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมที่พรรคยึดถือเปลี่ยนแปลงได้ ชาวมลายาจึงต้องพึ่งตนเองและต้องเตรียมพร้อมสำหรับการต่อสู้ที่นองเลือดและเข้มข้นกว่าเดิม เพื่อทำการปลดปล่อยแห่งชาติอย่างสมบูรณ์ (Comber, 2018, p. 111) ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ปี 1945 พรรคได้ออกแถลงการณ์ในหนังสือเล่มเล็กเรื่องแถลงการณ์ของ พคม. ต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกลางพรรคคอมมิวนิสต์มลายา เนื่องในโอกาสครบรอบการปฏิวัติในสหภาพโซเวียต ในแถลงการณ์นี้ชี้ว่าความสำเร็จของสงครามต่อต้านฟาสซิสต์เป็นเพียงเรื่องชั่วคราว ความอันตรายของสงครามยังดำเนินอยู่ เนื่องจากพวกจักรวรรดินิยมอังกฤษ ดัตช์ และฝรั่งเศส ได้กลับมารักษาระบบการปกครองแบบอาณานิคมในมลายา อินโดจีน และอินโดนีเซียตามเดิม (Comber, 2018, pp. 113-114) แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ พคม. จะหันไปร่วมมือกับรัฐบาลอังกฤษเพื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น แต่พรรคก็ยังคงมุ่งมั่นที่จะขับไล่รัฐบาลอังกฤษออกจากมลายาตามอุดมการณ์เดิม

ดังนั้นพรรคจึงเริ่มเคลื่อนไหวโดยการจัดตั้งและสนับสนุนกลุ่มสำคัญต่าง ๆ ในมลายา เช่น สหภาพประชาธิปไตยมลายัน และพรรคชาตินิยมมลายัน หนึ่งในความสำเร็จที่โดดเด่นของพรรคในช่วงเวลาดังกล่าว คือ การจัดตั้งสหภาพแรงงานทั่วไป (General Labour Unions: GLU) ตลอดปี 1945 ถึงปี 1946 GLU ประสบความสำเร็จในการประท้วงนัดหยุดงานเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษในมลายาและนายจ้างชาวยุโรปและมาเลย์จัดทำสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสม ทั้งนี้กำลังสำคัญของทั้ง พคม. และ GLU ประกอบไปด้วยชาวจีนในมลายาที่ไม่ใช่เพียงลูกจ้างที่สนใจการเมืองเท่านั้น พรรคยังสามารถหาสมาชิกและการสนับสนุนจากโรงเรียนที่กลับมาเปิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง โดย พคม. สามารถโน้มน้าวให้ทั้งนักเรียนและครูในโรงเรียนสอนภาษาจีนทั่วมลายาเข้าร่วมขบวนการได้อย่างมีนัยสำคัญ (Andaya & Watson, 2014, pp. 449-457) ตลอดปี 1947 มีการประท้วงนัดหยุดงานกระจัดกระจายทั่วมลายามากกว่า 300 ครั้ง ซึ่งประชาชนกลุ่มใหญ่ที่ทำการประท้วงเป็นชาวจีน ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 44.70 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในมลายาขณะนั้น ทำให้แรงกดดันจากนายจ้างที่ต่อต้านการเคลื่อนไหวของ GLU เกิดความตึงเครียด (Kheng, 2012, p. 5) สถานการณ์ข้างต้นจึงมีอาจเสี่ยงให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างต้องเผชิญกับความรุนแรงทั้งที่มาจากฝ่ายผู้ประท้วงและฝ่ายรัฐบาลอังกฤษ จนมีประชาชนและเจ้าหน้าที่บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้รัฐบาลอังกฤษในมลายาต้องออกกฎหมายที่มีความเข้มงวดเพื่อควบคุมการเคลื่อนไหวของกลุ่มดังกล่าว รวมถึงประกาศให้การนัดหยุดงานและการเคลื่อนไหวทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพรรคเป็นเรื่องผิดกฎหมาย มีการใช้ระเบียบและมาตรการใหม่ ๆ เพื่อกำหนดให้สหภาพทั้งหมดในมลายาต้องขึ้นทะเบียนกับรัฐบาลอังกฤษ กำหนดเงื่อนไขเรื่องสิทธิในการเลือกผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสำคัญของสหภาพ จับกุมและเนรเทศผู้นำ พคม. และชาวจีนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวส่งกลับประเทศจีน (Andaya & Watson,

2014, pp. 449-457) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการดำเนินตามแนวทาง ‘การก่อวินาศกรรมอย่างสงบ’ ผ่านการสนับสนุนการประท้วงของแรงงานและประชาชนที่เห็นด้วยกับอุดมการณ์ของพรรค อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการในการต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษ ทั้งหมดก่อนการประกาศภาวะฉุกเฉินส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะข้างต้น

หลังจากรัฐบาลอังกฤษออกกฎหมายที่มีความเข้มงวดเพื่อควบคุมการเคลื่อนไหวของพรรคจีนเป็ง (Chin Peng) เลขาธิการพรรคคนใหม่ที่ดำรงตำแหน่งต่อจากไล เด็กจึงจัดการประชุมเต็มคณะครั้งที่ 4 ของพรรคขึ้น เพื่อเปลี่ยนทิศทางการต่อสู้ของพรรคและเชื่อมั่นว่าแนวทางการประนีประนอมแบบเดิมที่ไล เด็กใช้ไม่สามารถนำพรรคไปสู่เป้าหมายทางการเมืองในการเรียกร้องเอกราชของมลายาจากอังกฤษได้อีกต่อไป มติสำคัญของการประชุมครั้งนี้ระบุให้พรรคต้องเปลี่ยนแนวทางการเคลื่อนไหวทั้งหมดเป็นแบบใต้ดิน ตลอดช่วงต้นปี 1947 พคม. จึงทำการโฆษณาชวนเชื่ออย่างดุเดือดควบคู่กับการเคลื่อนไหวที่รุนแรง เช่น การโจมตีเหมืองและทำร้ายเจ้าของที่ดินชาวยุโรป จนทำให้ชาวยุโรปในมลายาจำนวนมากเกิดความไม่พอใจต่อการดำเนินงานของรัฐบาลอังกฤษและเซอร์ เอ็ดเวิร์ด เจนต์ (Sir Edward Gent) ข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำมลายา ในช่วงเวลานั้น จนกระทั่งในวันที่ 16 มิถุนายน ปี 1948 ผู้จัดการที่ดินชาวยุโรปจำนวน 3 คน ถูกสมาชิก พคม. ฆาตกรรม เหตุการณ์ดังกล่าวมักถูกนำเสนอผ่านงานเกี่ยวกับการทำสงครามของอังกฤษในมลายาว่าเป็นปางเส้นสุดท้ายที่ทำให้รัฐบาลอังกฤษตัดสินใจประกาศภาวะฉุกเฉินทั่วมลายาและประกาศให้ พคม. เป็นพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมายในอีก 1 เดือนถัดมา (Andaya & Watson, 2014, pp. 449-457) ถือเป็นประกาศอย่างเป็นทางการว่า พคม. เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ

5. ภาวะฉุกเฉินและข้อจำกัดในการเรียกร้องเอกราชของ พคม.

นักประวัติศาสตร์และนักวิชาการยุคแรกโดยเฉพาะกลุ่มที่ศึกษาการทำสงครามต่อต้านการก่อความไม่สงบของอังกฤษในมลายาอธิบายว่าภาวะฉุกเฉินในมลายาถูกประกาศขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบของ พคม. ที่ได้รับคำสั่งจากคอมมิวนิสต์สากลเพื่อต่อต้านรัฐบาลอังกฤษ (Sunderland, 1964; Thompson, 1966; Nagl, 2005) ระยะเวลาต่อมาผู้ศึกษาประวัติศาสตร์มาเลเซียหันมาให้ความสนใจกับการอธิบายภาวะฉุกเฉินในมลายาว่าเป็นผลมาจากความตั้งใจของรัฐบาลอังกฤษเอง เพื่อขจัดภัยคุกคามที่อาจส่งผลต่อเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของอังกฤษในมลายา ในขณะที่การนำเสนอและการตีความเกี่ยวกับการประกาศภาวะฉุกเฉินของนักวิจัยในปัจจุบันโดยเฉพาะนักวิชาการในมาเลเซียกลับหยิบยกมุมมองที่น่าสนใจและแตกต่างจากข้อมูลที่เคยมีมาก่อนหน้า เสนอว่าการประกาศภาวะฉุกเฉินในมลายาเป็นเพียงกลยุทธ์ของรัฐบาลอังกฤษเพื่อจัดการกับภัยคุกคามอันเนื่องมาจากขบวนการชาตินิยมฝ่ายซ้ายชาวมลายาที่ต้องการเรียกร้องเอกราชของมลายา (Arifin, 2019, p. 56)

นักวิชาการในกลุ่มนี้บางคนยังเสนอว่าวาทกรรมภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ในมลายาช่วงสงครามเย็น เป็นเพียงเรื่องที่รัฐบาลอังกฤษใช้เป็นข้ออ้างในการสกัดกั้นการลุกฮือของขบวนการชาตินิยมฝ่ายซ้ายชาวมลายาเลยรวมถึงกลุ่มทางศาสนา และไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า พคม. เข้าไปแทรกซึมในกลุ่มการเมืองและสหภาพแรงงาน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อความไร้ระเบียบในมลายาช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (Furedi, 1994, p. 103; Stockwell, 1993, p. 76) ในขณะที่เงินเป็งเลขาธิการของ พคม. ยังระบุในงานของเขาว่าในช่วงที่รัฐบาลอังกฤษประกาศภาวะฉุกเฉิน พรรคยังไม่มีความพร้อมและยังไม่มีการวางแผนและวางยุทธศาสตร์ที่แน่ชัดต่อแนวทางการจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษ อีกทั้งเหตุการณ์การฆาตกรรมชาวยุโรปที่ถูกมองว่าเป็นจุดตั้งต้นของการประกาศภาวะฉุกเฉินไม่ได้ถูกสั่งการโดยตรงจากพรรค แต่กลับชี้จุดเริ่มต้นที่ทำให้สมาชิกพรรคจำเป็นต้องใช้วิธีการที่รุนแรงจนนำไปสู่การประกาศภาวะฉุกเฉินที่แตกต่างจากนักประวัติศาสตร์ส่วนมากว่า การฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

สถานการณ์ดังกล่าวเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม ปี 1945 เมื่อทหารอังกฤษได้รับคำสั่งให้กวาดยิงใส่ผู้เดินขบวนประท้วงในรัฐอีโปห์และแปรกจนมีประชาชนเสียชีวิตนับพันคน และอีก 2 วันถัดมาทหารอังกฤษยังเข้าไปจับกุมแกนนำระดับสูงของพรรค (Suthachai, 2014, pp. 172-173) แต่เอกสารของพรรคกลับชี้ว่าในช่วงที่กองกำลังอังกฤษเข้ามาจับกุมสมาชิกและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคที่มลายากว่า 700 คน ในวันที่ 20 มิถุนายน ปี 1948 เป็นช่วงที่พรรคกำลังวางแผนในการจับอาวุธขึ้นมาต่อต้านรัฐบาลอังกฤษอยู่แล้ว ดังนั้นทางพรรคจึงสามารถสั่งการให้สมาชิกรวมถึงกองกำลังและผู้ที่เกี่ยวข้องโอบล้อมพื้นที่ชนบทได้อย่างรวดเร็ว (CPM document, 1986b, pp. 1-3)

อย่างไรก็ดี กลุ่มนักวิชาการที่ทำการศึกษาวนการชาตินิยมฝ่ายซ้ายชาวมาเลย์บางส่วนมีความเห็นว่า พคม. อยู่ในสถานะอ่อนแอเกินกว่าที่รัฐบาลอังกฤษจะกล่าวหาให้เป็นภัยคุกคามของรัฐ จนนำไปสู่การประกาศภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากพรรคยังไม่สามารถระดมการสนับสนุนจากมวลชนชาวมาเลย์ที่ถือเป็นคนในพื้นที่อย่างชอบธรรมได้เท่ากับกลุ่มชาตินิยมฝ่ายซ้ายอื่น ๆ ที่ถูกก่อตั้งโดยชาวมาเลย์ด้วยกันเอง เนื่องจากสถานการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ปลุกจิตสำนึกของผู้คนในภูมิภาคนี้ให้ตระหนักถึงการประกาศเอกราชมากขึ้น การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถูกประเทศตะวันตกยึดครองมายาวนาน โดยเฉพาะในอินโดนีเซียมีอิทธิพลอย่างมากต่อขบวนการเรียกร้องเอกราชของชาวมาเลย์ในมลายา จนทำให้กลุ่มชาตินิยมต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มทางศาสนาต่างมองเห็นความเป็นไปได้ในการลุกขึ้นมาต่อต้านการปกครองของรัฐบาลอังกฤษในมลายา (Abdul Rahman, 2009; Arifin, 2014; Arifin et al. 2017; Mohamad, 2016)

นอกจากนี้ การเรียกร้องเอกราชจากจักรวรรดินิยมอังกฤษของ พคม. ยังถูกตั้งคำถามจากนักวิชาการที่ศึกษาประวัติศาสตร์มลายอย่างเจียห์ บูน เห่ง (Cheah Boon Kheng) (Kheng, 2012, p. 15) และเลออน โคมเบอร์ (Leon Comber) (Comber, 2018, pp. 110-138) ผ่านการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการทำสงครามของพรรคในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่ามีความเป็นไปได้ที่คอมมิวนิสต์ในมลายาตัดสินใจต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นเพื่อเงินแผ่นดินใหญ่มากกว่าเพื่อปกป้องมลายา เพราะการทำสงครามกับกองทัพญี่ปุ่นถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการต่อต้านอำนาจฟาสซิสต์ตามนโยบายของคอมินเทิร์นและ CCP อีกทั้งชาวจีนโพ้นทะเลต่างมีประสบการณ์ร่วมในการเกลียดชังญี่ปุ่น เนื่องจากเคยเข้ามาบูรกรานเงินแผ่นดินใหญ่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ข้อเสนอข้างต้นถูกนำมาเชื่อมโยงกับเงื่อนไขปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติระหว่างสมาชิกส่วนใหญ่ของพรรคที่เป็นชาวจีนกับชาวมาเลย์ในพื้นที่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นความแตกต่างกันของทั้งเชื้อชาติและศาสนาจึงถือเป็นข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคต่อการโน้มน้าวชาวมาเลย์ให้เข้ามาเคลื่อนไหวร่วมกับพรรค

ทว่า หลังรัฐบาลอังกฤษประกาศภาวะฉุกเฉิน กลุ่มการเมืองที่ก่อตั้งโดยชาวมาเลย์ที่เห็นต่างจากรัฐต่างถูกประกาศให้ผิดกฎหมาย นักเคลื่อนไหวชาวมาเลย์บางคนจึงตัดสินใจหันไปร่วมเคลื่อนไหวกับ พคม. เจ๊ะดะ อันยัง อับดุลเลาะห์ (Cik Dat, 1998, pp. 12-13) หนึ่งในนักเคลื่อนไหวฝ่ายซ้ายชาวมาเลย์ที่ตัดสินใจเข้าร่วมต่อต้านรัฐบาลอังกฤษกับ พคม. ชี้ว่าก่อนการประกาศภาวะฉุกเฉินในมลายาไม่นาน พรรคการเมืองและขบวนการชาตินิยมฝ่ายซ้ายที่มีแนวคิดต่อต้านการปกครองของรัฐบาลอังกฤษต่างถูกกวาดล้าง ผู้นำหลายคนถูกจับกุมตัว พวกเขาจึงจำเป็นต้องทบทวนการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาและเข้าใจว่าการต่อสู้แบบเดิมไม่อาจนำมาสู่ความเป็นเอกราชได้อีกต่อไป นักเคลื่อนไหวฝ่ายซ้าย อย่างอดีตสมาชิกพรรคประชาชนชาติมลายูมลายา (Parti Kebangsaan Melayu Malaya: PKMM) บางคนจึงตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้ด้วยอาวุธกับ พคม. เนื่องจากเห็นว่าไม่มีกลุ่มการเมืองใดในมลายาที่มีความเข้มแข็งพอที่จะสามารถสนับสนุนชาวมาเลย์ที่กำลังสิ้นหวังให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ ในขณะที่เดียวกัน ยังมีการตั้งข้อสังเกตว่ากลุ่มชาตินิยมฝ่ายซ้ายชาวมาเลย์ที่เข้าร่วมกับ พคม. ไม่ใช่เพียงต้องการต่อสู้กับจักรวรรดินิยมอังกฤษเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการต่อต้านชนชั้นปกครองชาวมาเลย์ที่ได้รับผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจจากการอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษและยังเอาเปรียบชาวมาเลย์ด้วยกันเอง (Abraham, 2006, p. 37)

6. ความเคลื่อนไหวของ พคม. ตั้งแต่การประกาศภาวะฉุกเฉินจนถึงการตัดสินใจเข้าร่วมเจรจาสันติภาพเพื่อยุติสงคราม

เมื่อภาวะฉุกเฉินถูกประกาศขึ้น พคม. จึงตัดสินใจย้ายฐานที่มั่นเข้าไปในป่า และเคลื่อนไหวในลักษณะการก่อความไม่สงบเพื่อต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษ การปราบปรามที่เข้มข้นของรัฐบาลอังกฤษทำให้พรรคต้องค่อย ๆ ถอยฐานที่มั่นเข้ามาในเขตชายแดนมลายา-ไทย จนต้องตัดสินใจหยุดทำการเคลื่อนไหวในปี 1959 แต่ 2 ปีหลังจากนั้นพรรคกลับหันมารื้อฟื้นการต่อสู้อีกครั้งจนถึงปี 1989 ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพเพื่อยุติสงครามอย่างถาวร

ข้อมูลจากเอกสารของพรรคประมาณการว่าช่วงที่พรรคย้ายฐานที่มั่นเข้าไปในป่าเมื่อเดือนธันวาคม ปี 1948 พรรคสามารถระดมกองกำลังเพื่อสู้รบกับกองกำลังทหารอังกฤษจำนวน 3,000 คนได้ โดยแบ่งกองกำลังออกเป็นหน่วยย่อย ๆ หน่วยละประมาณ 300 คน ออกเป็น 8 และ 10 หน่วย ตั้งฐานที่มั่นในพื้นที่ป่าท่อมลายาในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ปี 1949 พร้อมกับตั้งชื่อกองกำลังของพรรคว่าเป็นกองทัพปลดแอกแห่งชาติมลายา (Tentera Pembebasan National Malaya) ถือเป็นกองทัพของประชาชนที่ติดอาวุธตามแนวคิดของลัทธิมากซ์-เลนินและเหมาเจ๋อตุงที่นำโดย พคม. และมีภารกิจในการขยายการปฏิวัติท่อมลายา (CPM document, n.d., pp. 1-2) ในปีเดียวกันนี้พรรคยังจัดตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นอย่างเป็นทางการ และมีการตั้งองค์กรทางการเมืองที่ประกอบด้วยคณะกรรมการระดับรัฐ ระดับอำเภอและสาขาย่อยขึ้น มีกำลังสนับสนุน (self protection coups) คอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ของพรรคอีกประมาณ 7,000 ถึง 8,000 คน (Komer, 1972, p. 13; Clutterbuck, 1973, pp. 169-172)

นอกจากนี้ พรรคยังประสบความสำเร็จในการรวบรวมสมาชิกใหม่เพื่อฝึกอบรมและยังได้รับการสนับสนุนจากประชาชนหรือที่เรียกว่าหน่วยหมินเหียน (Min Yuen)³ อีกจำนวนมาก เนื่องจากระบบการบริหารงานในมลายาถูกทำให้อ่อนแอลงหลังการยึดครองของญี่ปุ่น โดยเฉพาะในชนบทและพื้นที่ทุรกันดารที่มีชาวจีนจำนวนมากตั้งถิ่นฐาน พื้นที่ข้างต้นไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลอังกฤษ (Komer, 1972, p. 13) คนกลุ่มนี้จึงง่ายต่อการโน้มน้าวให้เข้าร่วมขบวนการและคอยให้การสนับสนุนพรรค โดยฐานผู้สนับสนุนที่สำคัญของพรรคสวนใหญ่ยังคงเป็นคนงานชาวจีนทั้งในพื้นที่ชนบทและในเมือง กรรมกรในเมืองแร่และสวนยาง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคำสั่งของรัฐบาลที่ให้ยุบสหภาพแรงงานและองค์กรแนวร่วมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พคม. ไม่อาจบั่นทอนกระแสความเห็นใจที่มวลชนชาวจีนในมลายามีต่อพรรคได้ (Suthachai, 2014, pp. 321-323)

เอกสารของ พคม. ระบุถึงการตัดสินใจละทิ้งยุทธศาสตร์เดิมหลังภาวะฉุกเฉินถูกประกาศในปี 1948 ว่าเป็นการตัดสินใจกลับมามีอาวุธเพื่อต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษโดยใช้ยุทธวิธีป่าล้อมเมือง ใช้อาวุธในการยึดอำนาจทางการเมืองและถือเป็นการประกาศสงครามปลดปล่อยแห่งชาติเพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยมอังกฤษ (CPM Document, 1981) แต่หลังจากนั้นไม่นานพรรคได้ทบทวนแนวทางการก่อความไม่สงบที่ผ่านมา โดยเห็นว่าแนวทางที่พรรคดำเนินตลอดการประกาศภาวะฉุกเฉินจนกระทั่งปี 1949 ไม่สามารถล้มล้างการปกครองของอังกฤษในมลายา ตลอดจนปลุกเร้าให้มวลชนในมลายาลุกขึ้นมาต่อต้านการปกครองของรัฐบาลอังกฤษได้ ดังนั้นพรรคจึงตัดสินใจจัดระเบียบและฟื้นฟูแนวทางการต่อสู้ใหม่ และมุ่งก่อความไม่สงบโดยโจมตีศัตรูอย่างรุนแรงและต่อเนื่องมากขึ้น (CPM document, 1986b, pp. 4-5; PRO WO 106/5990 as cited in Ramakrishna, 1999, p. 246)

ในปี 1951 ฐานที่มั่นสำคัญของ พคม. หลายพื้นที่ถูกรัฐบาลอังกฤษโจมตีและได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก พรรคต้องประสบกับความยากลำบากในการติดต่อแนวร่วม อีกทั้งแนวทางการต่อสู้ที่รุนแรงขึ้นกลับทำให้ได้รับการสนับสนุนจาก

³ กลุ่มมวลชนที่แอบให้การสนับสนุน พคม. อย่างลับ ๆ เช่น แอบส่งข่าวสารความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐบาล ให้อาหาร ยา ความช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น

มวลชนน้อยลง ดังนั้นพรรคจึงตัดสินใจลดการใช้ความรุนแรงในการก่อความไม่สงบเพื่อฟื้นฟูความน่าเชื่อถือต่อมวลชนและแนวร่วม ในขณะที่เดียวกันกองกำลังหลายหน่วยของพรรคต้องถอยฐานทัพเข้าไปในป่าที่ลึกกว่าเดิม ทำการเพาะปลูกเพื่อเป็นแหล่งอาหารหลักสำหรับสมาชิก ทำการอบรมและฝึกสมาชิกใหม่โดยเฉพาะชนพื้นเมืองดั้งเดิม (the orang asli) ที่อาศัยในบริเวณดังกล่าว (Leng, 2000, p. 130) และเปลี่ยนยุทธวิธีรวมถึงแนวทางการต่อสู้ให้ไปเป็นแบบท้องถิ่นเพื่อสร้างพื้นที่ปลดปล่อยทางภาคใต้ของประเทศไทยในช่วงต้นปี 1953 (Leng, 2000, pp. 89-99) อย่างไรก็ตามพรรคยังสามารถรักษาอุดมการณ์ในการปฏิบัติให้คงอยู่ต่อไปได้ เนื่องจากชัยชนะของกองทัพประชาชนเวียดนามหรือเวียดมินห์เหนือฝรั่งเศสในสมรภูมิตีเยนเบียนฟูในเดือนพฤษภาคม ปี 1954 สร้างขวัญกำลังใจต่อสมาชิกพรรคอย่างมีนัยสำคัญ (PRO WO 291/1783; PRO WO 291/1788 as cited in Ramakrishna, 1999, p. 251)

ปี 1955 เป็นช่วงที่ พคม. เริ่มมองหาแนวทางยุติสงครามอย่างสันติเป็นครั้งแรกหลังการประกาศภาวะฉุกเฉิน โดยเสนอให้มีการเจรจาสันติภาพบาลิง (The Baling Talks) ขึ้น แต่การเจรจาดังกล่าวล้มเหลว ข้อมูลจากฝ่าย พคม. อธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้การเจรจาดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จว่าเป็นเพราะรัฐบาลอังกฤษตั้งใจให้พรรคต้องยอมจำนนอย่างไม่มีเงื่อนไขเท่านั้น (Suthachai, 2014, pp. 490-496) ในขณะเดียวกัน นักประวัติศาสตร์บางคนกลับเห็นว่าการเจรจาข้างต้นล้มเหลวเนื่องจากฝ่าย พคม. ต้องการให้รัฐบาลอังกฤษอนุญาตให้พรรคกลับไปเป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีสิทธิเท่าเทียมกับพรรคการเมืองกระแสหลักอื่น ๆ ในมลายา และยังคงเงื่อนไขให้พรรคมีสิทธิในการเก็บรักษาอาวุธต่อไปถึงแม้สงครามจะยุติลงแล้วก็ตาม (Leng, 2000, pp. 102-108) ดังนั้นข้อเสนอในการเจรจาสันติภาพครั้งนี้จึงไม่ได้รับการยอมรับจากตนกู อับดุล ราห์มาน (Tunku Abdul Rahman) ตัวแทนจากฝ่ายมลายาและรัฐบาลอังกฤษ หลังจากนั้นไม่นานกองทัพอังกฤษได้ปราบปราม พคม. อย่างดุเดือดอีกครั้ง พรรคจึงจำเป็นต้องแบ่งกองกำลังออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่เล็กลง เป็นผลให้สมาชิกต่างถูกปล่อยให้ใช้ชีวิตตามธรรมชาติและถูกโน้มน้าวผ่านข่าวและสื่อต่าง ๆ ของฝ่ายรัฐ จนทำให้มีสมาชิกพรรคเข้ามาจับตัวกับรัฐบาลอังกฤษเป็นจำนวนมากในปี 1958 (Suthachai, 2014, pp. 500-512) สถานการณ์ข้างต้นส่งผลให้พรรคต้องตัดสินใจละทิ้งแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธในปี 1959 จากรายงานของเจ้าหน้าที่อังกฤษพบว่าในช่วงดังกล่าวมีสมาชิก พคม. เหลืออยู่ในมลายาเพียง 868 คน ขณะที่สมาชิกอีกจำนวน 485 คน ได้ถอยฐานทัพไปยังชายแดนมลายา-ไทย เพื่อรักษากองกำลังไม่ให้ถูกทำลาย ภาวะฉุกเฉินจึงถูกยกเลิกในปี 1960 (PRO AIR 23/8698 as cited in Ramakrishna, 1999, p. 260)

ผ่านไป 18 เดือนหลังจากตัดสินใจละทิ้งแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธ จินเป็ง เลขาธิการพรรคมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมอย่างเป็นทางการกับเด็งเสี่ยวผิง และได้รับคำมั่นสัญญาจาก พคจ. ว่าจะให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณแก่พรรค ดังนั้นทางจินแผ่นดินใหญ่จึงเห็นว่า พคม. ต้องยังไม่เปลี่ยนนโยบายในเวลานี้ ประเด็นดังกล่าวถูกนำกลับไปทบทวนและถกเถียงกันในการประชุมเต็มคณะของพรรค จนนำไปสู่การตัดสินใจต่อสู้ด้วยอาวุธอีกครั้งหรือที่รู้จักกันในชื่อ ‘ภาวะฉุกเฉินในมลายาครั้งที่ 2’ (the Malayan Second Emergency) (Suthachai, 2014, pp. 544-549) ถึงแม้ว่าในช่วงนี้มลายาได้รับเอกราชจากรัฐบาลอังกฤษแล้ว แต่พรรคยังเห็นว่ารัฐบาลมลายาเป็นเพียงตัวแทนทางการเมืองที่อังกฤษจัดตั้งให้ ซึ่งยังอยู่ภายใต้อิทธิพลและการควบคุมของรัฐบาลอังกฤษ ภายใต้เงื่อนไขนี้พรรคจึงไม่อาจยอมรับการประกาศเอกราชหรือเมอร์เดกา (Merdeka) ว่าเป็นการประกาศอิสรภาพที่แท้จริง (Suthachai, 2014, pp. 499-500) เอกสารของ พคม. (CPM document, 1986a, pp. 24-25; 1986d, p. 5) ระบุว่าปี 1961 ถือเป็นช่วงเวลาแห่งการรื้อฟื้นและขยายปฏิบัติการปฏิวัติด้วยการจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้อีกครั้ง ในช่วงเดียวกันนี้พรรคตัดสินใจตั้งสำนักงานใหญ่ในเบตง อีกทั้งยังตั้งฐานที่มั่นในสะเตาะและในจังหวัดนราธิวาสอีก 2 แห่งพร้อมแสดงจุดยืนโดยการแจกจ่ายใบปลิวเป็นภาษาไทยไปยังประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงกับฐานที่มั่น เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นรวมถึงตำรวจและทหารในพื้นที่ว่าพรรคจะใช้พื้นที่ทางภาคใต้ของประเทศไทยเป็นฐานที่มั่นเพียงเพื่อจัดหาเสบียงจากตลาดในท้องถิ่นเท่านั้น และรับรองว่า พคม. จะเคารพอธิปไตยของไทย รวมถึงไม่มีความปรารถนาในการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น

ในช่วงดังกล่าวพรรคมีสมาชิกเหลือเพียง 300 คน ดังนั้นจึงมีการจัดระเบียบมวลชนใหม่ เริ่มหาผู้สนับสนุนทั้งในมลายา สิงคโปร์และในภาคใต้ของประเทศไทย สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างมาเลเซียและอินโดนีเซีย (Konfrontasi) ทำให้รัฐบาลมาเลเซียหันมาให้ความสนใจกับภัยคุกคามคอมมิวนิสต์น้อยลง ดังนั้นในระหว่างปี 1967 ถึงปี 1968 พรรคจึงสามารถรวบรวมสมาชิกได้มากถึง 1,000 คน ยิ่งไปกว่านั้น ในปี 1969 ยังเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติของชาวจีนกับชาวมาเลย์ในมาเลเซีย เป็นชนวนให้เยาวชนชาวจีนจำนวนหนึ่งหันมาให้การสนับสนุนและตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรค พคม. จึงมีสมาชิกเพิ่มเป็น 1,600 คน ในปีดังกล่าว (Chin Peng et al., 2003, pp. 434-435, 463) ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือน มิถุนายนปี 1968 พรรคได้จัดการประชุมเต็มสมัยเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนย้ายกองกำลังบางส่วนไปทางภาคกลางและใต้ของมาเลเซีย แต่กลับถูกกองกำลังของมาเลเซียโจมตีจนต้องถอยกลับมาทางตอนเหนือของมาเลเซียอีกครั้ง สุดท้ายกองกำลังพรรคทั้งหมดได้ย้ายฐานที่มั่นไปยังพื้นที่ทางภาคใต้ของประเทศไทยตามเดิม แต่ยังคงเข้าไปโจมตีกองกำลังมาเลเซียและก่อความไม่สงบในมาเลเซียอย่างต่อเนื่อง (CPM document, 1986a, pp. 24-25; 1986d, pp. 5-6)

เมื่อสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไป สภาพาโซเวียตรวมถึงประเทศยุโรปตะวันออกล่มสลาย การเปิดประเทศและการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนในยุค เด็งเสี่ยวผิง ทำให้ พคม. ดำเนินนโยบายลดการให้ความช่วยเหลือต่อพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยุติให้การสนับสนุนต่อ พคม. ในที่สุด สถานการณ์ข้างต้นเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ พคม. อ่อนแอลงและเปิดทางให้พิจารณาแนวทางการเจรจาสันติภาพที่รัฐบาลไทยเสนอ (Suthachai, 2014, p. 407) ผ่านการเจรจาลับเพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาชาติไทย ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ปี 1985 เป็นต้นมา (Kitti, 2006, pp. 33-34, 279) กองกำลังเฉพาะกิจของไทยจึงจัดการประชุมร่วมกับผู้ระดับสูงของ พคม. และทำข้อตกลงกับรัฐบาลมาเลเซียเพื่อร่วมเจรจาโดยเสนอให้ไทยเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง พคม. กับรัฐบาลมาเลเซียจนนำไปสู่การยุติสงครามในปี 1989 (Kitti, 2006, pp. 55-58)

7. สรุป

บทความนี้ได้เปิดประเด็นให้เห็นถึงมิติความเคลื่อนไหวโดยรวมของ พคม. ที่ต่างจากงานกระแสหลักหรืองานที่ศึกษา พคม. ในฐานะกลุ่มที่เห็นต่างจากรัฐ และไม่ได้ยึดโยงเพียงกับข้อมูลจากฝ่าย พคม. หากแต่พยายามอธิบายความเคลื่อนไหวโดยรวมของพรรคจากมุมมองของนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย จากการศึกษาเห็นได้ว่านักประวัติศาสตร์ นักวิชาการ และเอกสารจากฝ่าย พคม. ยังคงถกเถียงกันเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นในการก่อตั้งและความเคลื่อนไหวในช่วงแรกของคอมมิวนิสต์ในมลายา ซึ่งข้อมูลของแต่ละฝ่ายต่างระบุช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องและคาบเกี่ยวกัน คือ ระหว่างช่วงกลางเดือนเมษายนไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ปี 1930 ในช่วงนี้สถานะของพรรคยังอ่อนแอดังนั้นจึงยังไม่มีมีการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญ ต่อมาพรรคกลับมีบทบาทที่โดดเด่นในการต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และร่วมมือกับรัฐบาลอังกฤษในมลายาจนสามารถจัดตั้งกองทัพประชาชนมลายาต่อต้านญี่ปุ่นได้สำเร็จ แต่การเคลื่อนไหวในช่วงนี้กลับถูกตั้งข้อสังเกตจากนักประวัติศาสตร์บางคนว่าเป็นการต่อสู้เพื่อเงินแผ่นดินใหญ่ และยังเชื่อมโยงไปถึงประเด็นเรื่องเชื้อชาติและศาสนาเป็นส่วนทำให้พรรคไม่ได้รับความนิยมและการสนับสนุนจากชาวมาเลย์ในพื้นที่

หลังสงครามจบลงพรรคได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยเฉพาะชาวจีนในมลายาเป็นจำนวนมาก ทำการเคลื่อนไหวในลักษณะการก่อวินาศกรรมอย่างสงบผ่านการจัดตั้งและสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ ทำการประท้วงนัดหยุดงาน แต่ก็ไม่อาจเลี่ยงเหตุการณ์ความรุนแรงได้ จนทำให้พรรคถูกประกาศให้เป็นพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้การประกาศภาวะ

ถูกเดินถือเป็นประเด็นที่การศึกษาครั้งนี้พบว่าถูกตั้งคำถามจากนักวิชาการในปัจจุบันว่าพรรคอาจจะเป็นเพียงข้ออ้างที่รัฐบาลอังกฤษในมลายานำมาใช้ เพื่อรักษาอำนาจของตนจากความโกลาหลในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าภาวะฉุกเฉินในมลายาถือเป็นเรื่องมือในการจัดการอำนาจทางการเมืองของรัฐบาลอังกฤษ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพทางการเมืองจากความไร้ระเบียบที่เกิดขึ้น และจัดการกับกลุ่มที่ลุกขึ้นมาต่อต้านรัฐไม่ว่าจะเป็น พคม. หรือกลุ่มชาตินิยมฝ่ายซ้ายชาวมาเลย์ ดังนั้น พคม. จึงจำเป็นต้องย้ายฐานที่มั่นเข้าไปในป่าและจับอาวุธทำการเคลื่อนไหวในลักษณะการก่อความไม่สงบเพื่อต่อสู้กับรัฐบาลอังกฤษ การปราบปรามที่เข้มข้นของรัฐบาลอังกฤษทำให้พรรคต้องค่อย ๆ ถอยฐานที่มั่นเข้ามาในเขตชายแดนมลายา-ไทย และตัดสินใจหยุดทำการเคลื่อนไหวในปี 1959 แต่พรรคกลับทบทวนแนวทางการเคลื่อนไหวแบบเดิมและตัดสินใจหันมาถือพื้นที่การต่อสู้อีกครั้งหลังได้รับการสนับสนุนจาก พคจ. ในปี 1961 การเคลื่อนไหวระลอกใหม่ของพรรคถือเป็นการจับอาวุธขึ้นมาต่อสู้กับรัฐบาลมลายาที่ได้รับเอกราชจากรัฐบาลอังกฤษแล้ว พรรคยังเห็นว่ารัฐบาลมลายาเป็นเพียงตัวแทนของจักรวรรดินิยมอังกฤษ โดยใช้พื้นที่เขตชายแดนมลายา-ไทยเป็นฐานที่มั่น จนท้ายที่สุด พคจ. ยุติให้ความช่วยเหลือต่อพรรคเป็นเงื่อนไขสำคัญให้พรรคตัดสินใจเข้าร่วมการเจรจาสันติภาพกับรัฐบาลมาเลเซียโดยมีรัฐบาลไทยเป็นตัวกลางการเจรจาในปี 1989

นอกเหนือจากนี้ การที่รัฐบาลไทยหันมาใช้นโยบายและแนวทางในการแก้ปัญหา พคม. อย่างสันติขึ้น ทำข้อตกลงร่วมกับรัฐบาลมาเลเซียและ พคม. เพื่อทำการเจรจาโดยเสนอให้ไทยเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจนนำไปสู่การยุติสงครามในปี 1989 ถือเป็นหัวข้อการศึกษาที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าสนใจ โดยเฉพาะต่อผู้ที่สนใจศึกษากระบวนการพูดคุยสันติสุขระหว่างคณะพูดคุยสันติสุขของรัฐบาลในปัจจุบันกับกลุ่มผู้เห็นต่างที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2004 เพื่อทำความเข้าใจการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปูทางสู่การแสวงหาทางออกร่วมกันของคู่ขัดแย้งหลักที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Andaya, Leonard & Watson, Barbara อันดาเยา, ลีโอนาร์ด และวัตสัน, บาร์บารา. (2014). *Prawatsat Malaysia* ประวัติศาสตร์มาเลเซีย [A history of Malaysia] (Pannee Chatpollarak, Trans.; 3rd ed.). The Foudation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project.
- Barber, Noel บาร์เบอร์, โนเอล. (1973). *Songkram khong puak sunak rapchai* สงครามของพวกสุนัขรับใช้ [The war of the running dogs] (Somporch Wilajit & Suwit Suwan, Trans.). Siwaporn.
- Kitti Ratanachaya กิติ รัตนฉายา. (2006). *Tot rahat fai tai* ถอดรหัสไฟใต้ [Southern Thailand insurgency decoded]. Duangkeaw.
- Surachart Bamrungsuk สุรชาติ บำรุงสุข (Ed.). (2007). *Kan tortan kan kor kwam mai sa-ngop* การต่อต้านการก่อความไม่สงบ [Counterinsurgency]. Security Studies Project. Retrieved May 1, 2021, from https://drive.google.com/file/d/1iOPVwSHuDSja8bQQB5qCjh_gYy_W0n_j/view
- Surachart Bamrungsuk สุรชาติ บำรุงสุข (Ed.). (2008). *Bot-rian chak Malaya* บทเรียนจากมลายา [Lessons learned from Malaya]. Security Studies Project. Retrieved May 1, 2021, from <https://drive.google.com/file/d/1hwMgGQrO6570CCydcbt-1lb63qJMrs2t/view>
- Suthachai Yimprasert สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ (Ed.). (2014). *Prawatsat khukhanan rueanglao lekhatikan pak communist Malaya* ประวัติศาสตร์คู่ขนาน เรื่องเล่าเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์มลายา [Alias Chin Peng-my side of history]. P. press.
- Thompson, Robert ทอมป์สัน, โรเบิร์ต. (1966). *Prap kabot communist* ปราบกบฏคอมมิวนิสต์ [Defeating communist insurgency] (Somporch Wilajit & Suwit Suwan, Trans.). Siwaporn.

ภาษาต่างประเทศ

- Abdul Rahman Haji Ismail. (2009). 1948 and the cold war in Malaya: Samplings of Malay reactions. *Kajian Malaysia*, 27(1&2), 155–175.
- Abraham, C. (2006). *"The finest hour": the Malaysian-Mcp peace accord in perspective*. SIRD.
- Arifin, A. (2014). Local historians and the historiography of Malay nationalism 1945–57: The British, the United Malays National Organization (UMNO) and the Malay Left. *Kajian Malaysia*, 32(1), 1–35
- Arifin, A. (2019). Darurat atau “Perang Kolonial” 1948 di Tanah Melayu: Satu Perbahasan Berdasarkan Beberapa Aliran Pemikiran dan Perspektif. *Kemanusiaan*, 26(2), 53–80
- Arifin, A., Jasni, A., & Sukri, L. (2017, August 17). *From Malayan Union to emergency: Nationalists’ resistance and colonial reaction in Malaya, 1946–48* [Paper presentation]. The Second International Conference on Humanities, Parkroyal Hotel, Feringghi Beach, Pulau Pinang.
- Chapman, F. (1950). *The jungle is neutral*. Reprint Society.
- Chin Peng, Ward, I., & Miraflor, N. (2003). *Alias Chin Peng: My side of history*. Media Masters.

- Chin, C. C., & Hack, K. (Eds.). (2004). *Dialogues with Chin Peng: New light on the Malayan communist party*. Singapore University Press.
- Cik Dat Anjang Abdullah. (1998). *Darurat Dan Kemerdekaan: Memperingati 50 Tahun Darurat Di Tanah Melayu*. Nan Dao Publisher.
- Cik Dat Anjang Abdullah. (2005). *Memoir Abdullah C.D. Zaman Pergerakan Sehigga 1948*. Strategic Information And Research Development Centre.
- Cik Dat Anjang Abdullah. (2009). *Memoir Abdullah C.D. Perjuangan Di Sempadan Dan Penamatan Terhormat*. Strategic Information And Research Development Centre.
- Clutterbuck, R. (1973). *Riot and revolution in Singapore and Malaya 1945-1963*. Faber and Faber Limited.
- Comber, L. (2008). *Malaya's secret police 1945-60: The role of the special branch in the Malayan emergency*. ISEAS.
- Comber, L. (2015). *Templer and the road to Malayan independence: The man and his time*. ISEAS.
- Comber, L. (2018). *Dalley and the Malayan Security Service, 1945-48: Mi5 Vs. Mss*. ISEAS.
- CPM document. (1981). *Perjalanan Yang Cemerlang 1930-1980*. Pejabat Pembebasan.
- CPM document. (1986a). *Sekolah Marxis Malaya: Memperhebat pekerjaan polotik tentera kita*. Pejabat Pembebasan.
- CPM document. (1986b). *Sekolah Marxis Malaya: Perjuangan parti kita dalam masa perang pembebasan nasional anti-British*. Pejabat Pembebasan.
- CPM document. (1986c). *Sekolah Marxis Malaya: Perjuangan parti kita dalam masa perjuangan bawah tanah sebelum perang dunia kedua*. Pejabat Pembebasan.
- CPM document. (1986d). *Sekolah Marxis Malaya: Tentang masalah perjuangan bersenjata negara kita*. Pejabat Pembebasan.
- CPM document. (n.d.). *Buku Panduan Pasukan*. Pejabat Pembebasan.
- Furedi, F. (1994). *Colonial wars and the politics of Third World nationalism*. I.B. Tauris.
- Hack, K. (2009). The Malayan emergency as counter-insurgency paradigm. *Journal of Strategic Studies*, 32(3), 383-414.
- Hara, F. (2016). *The Malayan Communist Party as recorded in the Comintern files*. ISEAS.
- Hirohide, K. (2005). *Comintern system to Indochina kyosantou コミンテルン・システムとインドシナ共産党* [Comintern system and the Indochinese Communist Party]. University of Tokyo Press.
- Hyam, R. (2006). *Britain's declining empire: The road to decolonisation, 1918-1968*. Cambridge University Press.
- Indrajaya Abdullah (ed.). (2014). *Ringkasan Sejarah Tentera Anti-Jepun Rakyat Malaya*. Strategic Information and Research Development Center.
- Kheng, C. B. (2012). *Red star over Malaya : Resistance and social conflict during and after the Japanese occupation of Malaya, 1941-46* (4th ed). NUS Press.

- Komer, R. (1972). *The Malayan emergency in retrospect: Organization of a successful counterinsurgency effort*. RAND Corporation.
- Lamry Mohamed Salleh. (2008). *Abu Samah Mohd Kassim: Pejuang Kiri Kemerdekaan Zuriat Datuk Bahaman*. Strategic Information and Research Development Centre.
- Leng, L. C. (2000). *The story of a psy-warrior: Tan Sri Dr. C.C. Too*. Interpress Printers Sdn Bhd.
- Mohamad Nassir Bin Kassim. (2016). *Perjuangan yang gagal? Parti Komunis Malaya dan sokongan orang Melayu 1920–1948* [Master's thesis, Universiti Sains Malaysia]. USMIR.
<http://eprints.usm.my/id/eprint/30515>
- Nagl, J. (2005). *Learning to eat soup with a knife: Counterinsurgency lessons from Malaya and Vietnam*. University of Chicago Press.
- On, J. W. W. (2005). *From Pacific war to Merdeka : Reminiscenes of Abdullah Cd, Rashid Maidin, Suriani Abdullah & Abu Samah*. Strategic Information and Research Development Centre.
- Ramakrishna, K. (1999). Content, credibility and context: Propaganda government surrender policy and the Malayan communist terrorist mass surrenders of 1958. *Intelligence and National Security*, 14(4), 242-266.
- Ramakrishna, K. (2001). 'Transmogrifying' Malaya: The impact of Sir Gerald Templer (1952-54). *Journal of Southeast Asian Studies*, 32(1), 79-92.
- Ramakrishna, K. (2002). *Emergency propaganda: The winning of Malayan hearts and minds 1948-1958*. Curzon Press.
- Stockwell, A. J. (1993). A widespread and long-concocted plot to overthrow government in Malaya? The origins of Malayan emergency. *Journal of Imperial and Commonwealth History*, 21(3), 66–88.
- Sunderland, R. (1964). *Antiguerrilla intelligence in Malaya, 1948-1960*. RAND Corporaton.
- Suriani Abdullah. (2006). *Memoir Suriani Abdullah: Setengah Abad Dalam Perjuangan*. Selangor Strategic Information and Research Development Centre.
- Yong, C. F. (1991). Origins and development of the Malayan Communist Movement, 1919-1930. *Modern Asian Studies*, 25(4), 625-648.
- Yong, C. F. (1997). *The origins of Malayan communism*. Kelvin Printing.